

Konstytucja 3 maja

Oliwia Syrek, 4 TAM

Powstanie Konstytucji

- Uchwalona 3 maja 1791 r. Na Sejmie Czteroletnim
- Powstała jako pierwsza w Europie i druga na świecie
- Autorzy: Król Stanisław August Poniatowski, Ignacy Potocki, Hugo Kołłątaj
- Właśc. Ustawa Rządowa z dn. 3 maja
- Obowiązywała 14 miesięcy
- Składa się ze wstępu i 11 artykułów

USTAWA
RZĄDOWA. ^D * 1756

PRAWO UCHWALONE.

Dnia 3 Maia, Roku 1791.

Przez Stanisława Włocławskiego

w WARSZAWIE,

u P. DUFOUR Konsyl: Nadw: *φ. K. M. a*
i Dyrektora Druk: Korp: Kad:

Gdzie się
znajduje?

- Rękopis Konstytucji 3 maja początkowo przechowywano w Wilanowie w zbiorach Archiwum Publicznego Potockich zgromadzonych przez Stanisława Kostkę Potockiego, który był uczestnikiem obrad Sejmu Wielkiego.
- W latach 70. XIX wieku na mocy umów rodzinnych archiwum przekazano do podkrakowskich Krzeszowic.
- Po 1945 roku archiwum wróciło do Warszawy i znalazło się w Archiwum Głównym Akt Dawnych.

Sejm Czteroletni

- Inaczej nazywany Sejmem Wielkim
- Trwał w okresie 6 X 1788–29 V 1792
- Miał miejsce w Warszawie

Geneza powstania

- Rosja uwikłana była w wojnę z Turcją
- Prusy dążyły do odizolowania Polski od Rosji
- Wykorzystując sytuację, przeprowadzono reformy polityczne i społeczne, które miały doprowadzić do uzyskania niezależności i niepodległości oraz umożliwić rozwój państwa

Geneza powstania

3 maja, gdy wielu przeciwników konstytucji nie powróciło jeszcze z Wielkanocnego urlopu, podjęto się siedmiogodzinnych obrad Sejmu, w trakcie których Sejm zatwierdził konstytucję, a król Stanisław August Poniatowski ją podpisał

Przebieg Sejmu

- 1788 – uchwalenie powstania 100-tysięcznej armii
- 1789 – zniesienie Rady Nieustającej (najwyższa władza administracyjna Rzeczypospolitej, powołana w 1775 przez sejm rozbiorowy), zmuszenie Rosji do wycofania wojsk z Rzeczypospolitej
- 1791 – prawo o ustroju miast królewskich
- 1791 – **Konstytucja 3 maja**
- 1792 – rozwój postanowień Konstytucji w ustawach o sejmie, Straży Praw, komisjach (skarbowej, policji, wojskowej), o trybunałach; uchwalenie wyprzedaży starostw
- Nie udało się ukończyć prac nad kodyfikacją prawa, reformą sądów oraz reformą ekonomiczną kraju

Reformy Konstytucji 3 maja

- Zerwanie z *liberum veto* i wolną elekcją
- Reforma skarbowa
- Wzmocnienie władzy państwowej
- Monteskiuszowski podział władzy w państwie na ustawodawczą (sejm, senat), wykonawczą (król, Straż Praw) i sądowniczą (sądy)

Czym była
Konstytucja?

Konstytucja wedle jej autorów była
“*ostatnią wolą i testamentem gasnącej
Ojczyzny*”

Pozostałe skutki Konstytucji

- Przeszła istnieć Rzeczpospolita Obojga Narodów
- Powołano do życia Rzeczpospolitą Polską
- Ograniczono prawa gołoty (ograniczenie ryzyka przekupstwa szlachty przez wrogie państwo)
- Potwierdzenie przywilejów mieszczańskich nadanych w akcie prawnym 18 kwietnia 1791 (bezpieczeństwo osobiste, prawo do posiadania majątków, zajmowania stanowisk oficerskich etc.)
- Wprowadzenie w miejsce wolnej elekcji władzy dziedzicznej
- Podatki dla szlachty i duchowieństwa

Konfederacja Targowicka

- Konstytucja wstępnie miała być odnawiana co 25 lat, by pozostać aktualną, jednak po 14 miesiącach przestała obowiązywać
- 27 kwietnia 1792 roku w Petersburgu zawiązan **Konfederację Targowicką**, do której należeli Szczęsny Potocki, Ksawery Branicki i Seweryn Rzewuski
- Za ich sprawą targowiczanie i wojska rosyjskie wkroczyły do Polski
- Król poddał się, by dołączyć do targowiczian
- Po nieudanych bitwach polska niepodległość upadła na kolejny wiek

Świętowanie uchwalenia Konstytucji

- 3 maja celebrowano aż do ostatniego rozbioru Polski (1795)
- W trakcie rozbiorów wszędzie było to zakazane
- Po I wojnie światowej Święto Konstytucji 3 maja zostało wznowione
- Zdelegalizowano je w trakcie okupacji podczas II wojny światowej
- W 1981 władza ludowa zezwoliła na obchody
- I od 1989 r. Jest to święto narodowe

A large red speech bubble graphic with a white outline, pointing downwards. The text "3 maja w sztuce" is centered inside the bubble in white. The background features faint, overlapping concentric circles and curved lines in light gray and white.

3 maja w sztuce

Uchwalenie Konstytucji 3 maja

Jan Matejko, 1891

Mazurek 3 maja

kwiecień 1831 , Rajnold
Suchodolski,

“Witaj, majowa jutrzeńko”

*Witaj dniu trzeciego maja,
który wolność nam zwiastujesz.
Pierzchła już ciemiężców zgraja.
Polsko, dzisiaj tryumfujesz!*

*Witaj maj, piękny maj,
U Polaków błogi raj.*

*Nierząd braci naszych cisnął,
Gnuśność w ręku króla spała,
A wtem trzeci maj zabłysnął -
nasza Polska powstała.*

*Witaj maj, piękny maj,
Wiwat wielki Kołłątaj! (...)”*

Symbol
wolności i
patriotyzmu

- Konstytucja powstała dla „*ugruntowania wolności, dla ocalenia Ojczyzny i jej granic*”
- Po ustanowieniu z dumą głośzono, że “*Ojczyzna nasza jest ocalona. Swobody nasze zabezpieczone. Jesteśmy odtąd narodem wolnym i niepodległym*”

CIEKAWOSTKA!

Konstytucja 3 maja oddawała na wieczność tron polski, niemieckiej dynastii Wettynów, z której każdy następca tronu począwszy od Augusta II Mocnego, był masonem.

Bibliografia

- <https://pamiecpolski.archiwa.gov.pl/konstytucja-3-maja-1791/>
- <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Sejm-Czteroletni;3973615.html>
- <https://eszkola.pl/historia/sejm-wielki-skutki-i-reformy-6169.html>
- <https://www.muzeumpulaski.pl/archiwum-aktualnosci-2020/687-konstytucja-3-maja-1791>
- <https://www.polskatradycja.pl/historia-polski/wydarzenia/konstytucja-3-maja.html>
- http://www.polskokatolicki.pl/RODZINA/2016_05/Mazurek3Maja.htm
- <https://www.witrynahistoryczna.pl/artykuly/konstytucja-3-maja-symbol-wolnosci-patriotyzmu-i-dumy-narodowej/>

Dziękuję za uwagę